

Financováno
Evropskou unií

„Rodiče opakují rodinné vzorce, které dostali jako děti,
a to i přesto, že jsou tyto vzorce často dysfunkční“

V. Satirová

„Naděje není v kouzlech“
Z. Matějček

Dítě mezi rodinou a paragrafy

...aneb jak udělat vše pro to, aby děti svěřené do PPPD mohly bezpečně vyrůstat ve své rodině a neztrácely ji ani v dalším životě, jsou-li umístěny mimo péči rodičů - potřebují se zařadit do transgenerační posloupnosti svých kořenů...

Cílovou skupinou (CS) projektu *Dítě mezi rodinou a paragrafy* jsou rodiče dětí svěřených do PPPD, po kterou nemohou ze závažných důvodů dítě vychovávat.

Květen 2023 – Duben 2024

Projekt trval 12 měsíců, tedy přesně stejnou dobu, jež je zákonem stanovena jako maximální délka trvání pěstounské péče na přechodnou dobu.

Dvanáct měsíců uteče velmi, velmi rychle – s rodiči i všemi spolupracujícími aktéry jsme se shodli na tom, že je práce s rodiči dětí v PPPD jako vrcholový sport – vyžaduje tým specializovaných odborníků a splnění mnoha potřeb a podmínek, aby mohlo dítě zvítězit. Intenzivní komunikace popisující potřeby rodičů a/nebo popisující výstupy z práce s nimi, stejně jako komunikace popisující potřeby jiných členů týmu, tvoří změnu komunikačního stylu a otevírá prostor pro kreativitu.

Dítě cítí, když je na prvním místě – domluví-li se rodiče s pěstouny, dítě cítí, že je mezi nimi shoda a to ho uklidňuje.

Prototyp specializované SAS pro rodiče dětí svěřených do PPPD (KA1)

Specializovaná SAS je proaktivní služba zaměřující se na práci s rodiči dítěte svěřeného do pěstounské péče na přechodnou dobu (PPPD).

Trvá po dobu celého procesu, od prvních dní kdy je dítě svěřeno do PPPD až po jeho svěření zpět do péče rodičů, pěstounské péče dlouhodobé, příp. péče jiné.

Cílem služby je využít čas (max. 12 měsíců), kdy může být dítě svěřeno do PPPD pro to, aby se našlo řešení situace a děti se mohly vrátit zpět domů.

Jde o inovaci stávajícího systému SPOD, jejíž šíření a dopad přesáhne dobu tohoto projektu.

Prototyp specializované SAS/činnost SPOD pro rodiče dětí svěřených do PPPD (KA1) se s prototypem týkající se multidisciplinární spolupráce (KA2) prolíná

Každé dítě je jiné, každý příběh rodiny je jiný – není reálné vytvořit jednotný prototyp postupů služby (KA1), protože žádná rodina (10) s dítětem svěřeným do PPPD (12) neměla shodné parametry v situaci odebrání dítěte, stejně jako neměl shodné parametry spolupracující tým. Proto se STŘEP dotazoval na potřeby (ve smyslu **nenaplněná potřeba** vytváří **pocit nedostatku/frustrace**) rodičů i klíčových aktérů během přímé práce.

Všemi fázemi HCD (naslouchej, tvoř, testuj, realizuj) se prolínalo zjišťování a hledání jak spolupracovat, aby byly naplňovány potřeby průřezově všemi aktéry v průběhu celé spolupráce. Více viz. KA2.

Služba se zaměřuje na naplňování identifikovaných potřeb rodičů:

- Lidská důstojnost x dehonestace
- Vztah k dítěti x bezcitnost/popírání vztahu k dítěti
- Snaha x apatie
- Naděje x beznaděj
- Zájem x lhostejnost

Služba se snaží vytvářet styl komunikace mezi aktéry, jehož s středobodem je dítě a rodič se v něm cítí respektován. „*I rodiče, který selhal potěší, když mu někdo nabídne pomoc a snaží se mu porozumět...*“ – matka odebraného syna do PPPD. Rodiče se lépe vyrovnávají se situací odebrání, cítí-li naději, zájem a respekt k jejich rodičovství – „*pomáhá nám, když nás vedete k chápání toho co cítíme a co děláme, a neděláte si přitom z nás ...*“ – rodiče odebraných dětí do PPPD.

Klíčové situace v průběhu PPPD

1) Komunikace s OSPOD v situaci umístování dětí do PPPD

Cíl/shrnutí: Specializovanou SAS (služba) síťuje OSPOD. Služba svým přístupem podporuje rodiče a spolupracuje na zahájení spolupráce s OSPOD a týmem. Empatie, SMART, evidence based, motivační rozhovory. Materiál OSPD pro rodiče dětí umístěných v PPPD, Materiál pro rodiče dětí umístěných v PPPD, vizitka.

- Služba se účastní síťovacího setkání na základně přivání OSPOD,
- Služba získává od OSPOD konkrétní body zahrnuté v IPOD, týkající se nutných změn v rodičovském chování, jejichž nedostatek byl důvodem PPPD,
- Rodiče dostanou **Materiál pro rodiče dětí umístěných v PPPD, vizitka (prostřednictvím prototypů nabízí rodičům možnost telefonické urgentní linky k dispozici bez objednání – zde budou vyslyšeni/pochopeny jejich pocity, získají náhled na možnosti pomoci v jejich situaci)** – viz. příloha
- Urgentní telefonická linka STŘEPu vznikla nad rámec plánovaných projektových aktivit v rámci KA1 na základě identifikovaných potřeb rodičů – po odebrání dítěte se snaží navázat kontakt s pěstouny/DpO a domoci se kontaktu s dítětem – „*potřebovala jsem si co nejdříve zajistit možnost vidět dceru, volala jsem kam jsem měla číslo a nedostávala odpovědi. Strašně moc mě to štválo – kdybych neměla možnost vám opakovaně volat, asi by mi bouchly saze*“ – matka krátce po odebrání dítěte do PPPD
- Věnuje pozornost případným dalším individuálním tématům, která jsou potřeba řešit.

2) Vlastní práce s rodiči včetně setkávání dítěte s rodiči

Cíl/shrnutí: Spolupráce s rodiči, aby pracovali na získávání potřebných rodičovských dovedností k návratu dítěte zpět do péče – odstraňovali důvody k PPPD. Služba svým přístupem podporuje rodiče, aby zvládali komunikovat s DpO a pěstouny ohledně setkávání se s dítětem, podporuje rodiče, ke konstruktivním dohodám. Empatie, SMART, evidence-based, práce s detaily, proaktivita, zpětná vazba. Materiál pro rodiče dětí umístěných v PPPD, vizitka, plány setkávání.

- Služba se zaměřuje na praktické dovednosti při zvládnání péče o dítě a na posilování rodičovského chování v praxi
- Práce na náhledu, porozumění a realizaci potřebných změn v rodičovském chování k dítěti – odstraňování důvodů PPPD
- Terciální spolupráce (koordinace s KA2)
- Podpora rodičů v komunikaci s týmem (KA2)
- Služba s rodiči pracuje na udržení vztahu s dítětem v PPPD
- Podpora/provázení rodičů v plánování setkávání se s dítětem
- Doprovázení rodičů při setkávání se s dítětem, je-li to jejich přání
- Podpora rodičů, aby zvládali komunikaci a spolupráci na uzavírání plánů (ústní, písemné), jak se bude dítě s rodiči setkávat (KA2) s dalšími členy týmu a OSPOD
- Práce na dalších individuálních tématech

„...je toho tolik co je potřeba udělat, že nebyť Vás, tak jsme se v tom už dávno ztratili...“ – rodiče dětí v PPPD

„... s paní pěstounkou se už pěkně domlouváme a nikoho k tomu nepotřebujeme. Mám i její telefon a dohodly jsme se, kdy jí mohu volat. Když malá spala v kočárku, daly jsme si v parku kávu a popovídaly si, co už dcera umí, jak vyrostla...“ – matka dcerky v PPPD

Úzké prolnutí s KA2 s důležitostí:

- Transparentní komunikace o každodenních a/nebo koordinačních tématech
- Hromadné e-maily
- Prevence individuální parakomunikace
- Osvědčila se např. uzavřená skupina na WhatsApp (pěstoun/ka, rodiče, DpO, SAS, OSPOD) na služebních telefonech
- Je výhodou když má pěstoun/ka služební telefon, nebo alespoň druhou SIM kartu v telefonu určenou pro komunikaci s rodiči (garance bezpečného soukromí)
- Transparentní oddělování přání/témat rodičů, které pomáhá komunikovat služba
- Spolupráce týmu, rodičů a OSPOD na dalších individuálních tématech.

3) Návrat dítěte do péče rodičů

Cíl/shrnutí: Podpora rodičům, aby chápali, v čem jsou postupné kroky návratu pro dítě dobré, emoční podpora – reálné možnosti – přání rodičů, změny běžného dne/soužití, rozdělování pozornosti. Evidence-based, SMART, empatie, prioritizace. Plány návratu dítěte do péče rodičů v kontextu změn rodinného života.

- Spolupracovat na plánování návratu dítěte z PPPD do péče rodičů (KA2) s dalšími členy týmu s podporou OSPOD
- Podpora rodičů v dodržování vyjednaných bodů návratu v běžném životě

Financováno
Evropskou unií

- Pomoc rodičům a/nebo sourozencům přetransformovat svá přání a představy do potřeb dítěte v PPPD
- Podpora zvládnání péče o dítě v domácím prostředí
- Zvládnání nenadálých situací
- Netajit to, co nefunguje – upřímnost není slabost, ale zralost – říci si o pomoc – pěstounce, službě, OSPODu
- Koordinace procesních úkonů na straně rodičů (pediatr, dávky SSP, právní moc, atp.)
- Práce na dalších individuálních tématech.
- Udržitelnost.

Plán postupného přechodu dítěte z PPPD do následné pěstounské péče

Cíl/shrnutí: Pokud nebude možné dítě svěřit zpět do péče rodičů, dle projektové expertky pro PPPD, je potřeba do plánování zapracovat i postup, jak se rodiče budou seznamovat s pěstouny a jak se budou děti moci vídat s rodiči v následné pěstounské péči.

Pozn: V průběhu projektu jsme se do této situace nedostali, proto není kapitola blíže zpracována.